

УДК(UDC) 94(3):005.745-027.543(477.54-25)»2018»

DOI: 10.26565/2309-6608-2018-16-09

Международная научная конференция «История античного мира и средневековья в университетах Украины.

**К 40-летию кафедры истории древнего мира и средних веков
Харьковского национального университета
имени В. Н. Каразина»
(25–26 октября 2018 г.)**

Андрей Домановский, Сергей Дьячков

Статья, посвященная 40-летию кафедры истории древнего мира и средних веков Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина, отображает основные достижения и результаты научно-педагогического творчества преподавателей кафедры в последнее десятилетие ее истории (2009–2018). Этот период деятельности сотрудников кафедры характеризуется активной научно-методической работой, успешной защитой диссертаций по истории античной древности, Средних веков и византистике. Преподаватели кафедры стали авторами нескольких фундаментальных монографий, учебных, учебно-методических трудов, составителями сборников научных статей. В указанный период научно-педагогический состав кафедры деятельно участвовал в работе Харьковского областного историко-археологического общества (ХИАО). Преподаватели кафедры являются постоянными авторами ежегодника «Древности», входят в состав его редакционной коллегии. В рамках традиционных междуна-

Про авторів: **Домановський Андрій Миколайович** — кандидат історичних наук; доцент; доцент кафедри історії стародавнього світу та середніх віків історичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна; пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна.

E-mail: andriy.domanovsky@karazin.ua; ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8434-3374>.

Д'ячков Сергій Володимирович — кандидат історичних наук; доцент; доцент кафедри історії стародавнього світу та середніх віків історичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна; пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна.

E-mail: dyachkovst@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7884-2572>.

Об авторах: **Домановский Андрей Николаевич** — кандидат исторических наук; доцент; доцент кафедра истории древнего мира и средних веков исторического факультета Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина; пл. Свободы, 4, Харьков, 61022, Украина.

E-mail: andriy.domanovsky@karazin.ua; ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8434-3374>.

Дьячков Сергей Владимирович — кандидат исторических наук; доцент; доцент кафедры истории древнего мира и средних веков исторического факультета Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина; пл. Свободы, 4, Харьков, 61022, Украина.

E-mail: dyachkovst@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7884-2572>.

About the authors: **Andrii M. Domanovskyi** — Candidate of Historical Sciences; Associate Professor; Associate Professor Ancient and Medieval History Department V. N. Karazin Kharkiv National University; Sq. Svobody, 4, Kharkiv, 61022, Ukraine.

E-mail: andriy.domanovsky@karazin.ua; ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8434-3374>.

Sergey V. Dyachkov — Candidate of Historical Sciences; Associate Professor; Ancient and Medieval History Department V. N. Karazin Kharkiv National University; Sq. Svobody, 4, Kharkiv, 61022, Ukraine.

E-mail: dyachkovst@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7884-2572>.

© А. Н. Домановский, С. В. Дьячков, 2018

родных научных конференций ХИАО «Проблемы истории и археологии Украины» кафедра обеспечивала работу нескольких научных секций, посвященных исследованиям в области древней, средневековой истории и археологии. Также с 2015 г. кафедра проводит научные чтения «LAUREA», посвященные памяти основателя кафедры профессора В. И. Кадеева.

В статье излагается программа международной научной конференции «История античного мира и средневековья в университетах Украины», посвященной 40-летию кафедры. В рамках конференции работали секции «История и культура античного мира» и «Проблемы истории западноевропейского средневековья и Византии», а также состоялся круглый стол «Преподавание истории античного мира и средневековья в образовательном пространстве Украины».

Публикация содержит справочную информацию о научно-издательской деятельности кафедры в 2009–2018 гг.

Ключевые слова: кафедра истории древнего мира и средних веков, Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина, антиковедение, медиевистика, византистика, LAUREA», конференция «История античного мира и средневековья в университетах Украины».

В октябре 2018 года встретила свое 40-летие кафедра истории древнего мира и средних веков Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина. Славные традиции изучения истории древности и средневековья в старейшем университете Украины были заложены в первые десятилетия его жизни. На протяжении многих лет научные изыскания и учебные дисциплины по истории древнего мира и средних веков изучались в университете на различных кафедрах историко-филологического и исторического факультетов.

В 1978 году по инициативе профессора В. И. Кадеева была создана кафедра в ныне существующем формате. Как показал опыт последующих десятилетий, объединение на одной учебной кафедре специалистов по древней истории и истории средних веков позволяет организовать преподавание и глубокое изучение важнейших периодов всемирной истории в рамках классического университета. Обобщенная, но достаточно емкая характеристика научно-педагогической деятельности преподавателей кафедры в 1978–2008 гг. получила отражение в соответствующих юбилейных публикациях [1; 2; 3; 4; 5].

В 2009–2018 гг. деятельность кафедры истории древнего мира и средних веков исторического факультета ХНУ, возглавляемая профессором С. Б. Сорочаном, характеризуется бережным отношением к сложившимся традициям, формам, методам и направлениям научно-педагогической деятельности. Например, вплоть до 2013 г. на кафедре продолжали успешно работать археологические экспедиции, проводившие исследования цитадели Херсонеса Таврического (Севастополь) и генуэзской крепости Чембало (Балаклава). С другой стороны, отвечая вызовам современности, коллектив кафедры успешно осваивал новые направления научных изысканий, — прежде всего в области византистики, — новые формы научно-педагогической, просветительской деятельности. Последнее десятилетие истории кафедры характеризуется активной научно-методической работой. На кафедре подготовлены и успешно защищены диссертации по истории античной древности, Средних веков и византистике. Преподаватели кафедры стали авторами нескольких учебных, учебно-методических изданий для высшей и средней школы Украины [Приложение 1].

Научно-педагогический состав кафедры активно участвует в деятельности Харьковского историко-археологического общества с момента его возникновения. Преподаватели кафедры являются постоянными авторами ежегодника «Древности», входят в состав его редакционной коллегии во многом определяя содержание и векторы развития ежегодника (заместитель главного редактора С. В. Дьячков; ответственный секретарь редколлегии С. Д. Литовченко; члены редколлегии: А. П. Мартемьянов, И. П. Сергеев, С. Б. Сорочан) [Приложение 2]. В рамках традиционных международных научных конференций ХИАО «Проблемы истории и археологии Украины» кафедра обеспечивает работу нескольких научных секций, посвященных древней и средневековой истории и археологии. По инициативе кафедры X научная конференция ХИАО

Кафедра истории древнего мира и средних веков
Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина (июнь 2018 г.):

Стоят слева направо: С. В. Дьячков, А. П. Мартемьянов, С. Б. Сорочан, А. В. Латышева, К. Ю. Бардола, Л. П. Сальтевская, А. Н. Домановский, И. П. Сергеев, С. Д. Литовченко, О. А. Ручинская

Department of History of the Ancient World and the Middle Ages
V. N. Karazin Kharkiv National University (June 2018):

Standing from left to right: S. V. Dyachkov, A. P. Martem'yanov, S. B. Sorochan, A. V. Latysheva, K. Yu. Bardola, L. P. Saltevskaia, A. M. Domanovskiy, I. P. Sergeev, S. D. Litovchenko, O. A. Ruchinskaya

была посвящена 125-летию известного харьковского ученого-антиковеда, археолога и педагога профессора К. Э. Гриневича. В 2015 году ученый совет исторического факультета поддержал инициативу кафедры о проведении научных чтений «LAUREA», посвященных памяти основателя кафедры профессора В. И. Кадеева [Приложение 3].

По инициативе ученого совета исторического факультета ХНУ имени В. Н. Каразина и правления ХИАО 25–26 октября 2018 г. состоялась Международная конференция «История античного мира и средневековья в университетах Украины», посвященная 40-летию кафедры истории древнего мира и средних веков ХНУ имени В. Н. Каразина. К началу работы конференции издан библиографический указатель трудов преподавателей за 40 лет деятельности кафедры, а также тезисы докладов участников научного форума [6; 7].

На *пленарном заседании* конференции были заслушаны два доклада: **С. Б. Сорочан** (Харьков) «Как одарили Киевскую княгиню Ольгу в Константинополе?»; **И. Тодоров** (Велико Тырново, Болгария) «Современные исследования по истории древней Фракии — основные направления в процессе развития».

А. В. Ващук и **С. А. Демчук** (Киев) презентовали деятельность Центра средневековых и раннемоделерных студий «Symbolon».

Заседание *круглого стола* «Преподавание истории античного мира и средневековья в образовательном пространстве Украины» продолжило работу конференции. Для обсуждения участникам и гостям конференции были представлены выступления, посвященные проблемам преподавания истории древности и средневековья в высшей и средней школе Украины: **А. М. Домановський** (Харків) «Звичайна схема «навчального процесу» і справа раціонального укладу викладання історії середніх віків в університетах України»; **С. В. Д'ячков** (Харків) «Програма з історії стародавнього світу для загальної середньої школи (6 клас): триумф неучтва і хуторянства»; **А. П. Мартемьянов**, **Н. С. Мартемьянова** (Харьков) «О месте учебного курса

«Античное наследие в культуре последующих эпох» в подготовке специалистов гуманитарного профиля».

На заседаниях *секции История и культура античного мира* (руководители *И. П. Сергеев, И. Тодоров*; секретарь *А. С. Походнякова*) заслушаны и обсуждены доклады, посвященные различным аспектам истории и археологии античного общества: *А. Б. Акимов* (Харьков) О роли ветеранов в провинциальной жизни Дакии; *В. А. Гуменний* (Львів) Р. Eurhg. і окремі проблеми римської військової присутності на території Сирії впродовж першої половини III ст. н. е.; *В. В. Котенко* (Полтава) Проблеми атрибуції херсонеської кераміки з полісів Північно-Західного Причорномор'я; *С. Д. Литовченко* (Харьков) Цицерон на Востоке: гибель Республики; *К. Ю. Нефедов* (Харьков) Лисимах и Деметрий Полиоркет: благочестие против царского культа; *А. С. Походнякова* (Харьков) К вопросу о возникновении государственности у набатеев; *О. А. Ручинская* (Харьков) К вопросу о праздновании Парфений и Дионисий в Херсонесе; *А. О. Рябко* (Харків) Мусичне виховання в полісах Північного Причорномор'я; *И. П. Сергеев* (Харьков). К вопросу о предпосылках принятия Constitutio Antoniniana в Римской империи; *А. Н. Токарев* (Харьков). Несколько замечаний о понятии res publica в сочинениях Цицерона; *А. Л. Янко* (Полтава) Рід Спурінна в соціально-політичній історії етрусків.

На заседаниях *секции «Проблемы истории западноевропейского средневековья и Византии»* (руководитель *С. Б. Сорочан*, секретарь *А. Н. Домановский*) рассматривались актуальные вопросы широкого хронологического и проблемного диапазона: *Р. М. Абдикович* (Львів). Дискусії про «візантинізм» і галицьке сакральне мистецтво міжвоєнного періоду на сторінках львівської періодики; *К. Ю. Бардола* (Харьков) О природе так называемых «притеснений» императора Никифора I Геника (802–811); *А. В. Ващук* (Київ) Его-нарративы как джерело дослідження історії Франції ранньомодерного часу; *С. А. Демчук* (Київ) Таємна вечеря у нідерландському мистецтві пізнього середньовіччя: єдність чи різноманіття; *М. Є. Домановська* (Харків) Читання, переклад, тлумачення: візантійське джерелознавство як складова практичних занять у Харківському університеті (середина XIX — початок XX ст.); *А. М. Домановський* (Харків) Арабський динар проти візантійського соліда: до питання про причини і датування монетних реформ Абд аль-Маліка (685–705) та Юстиніана II (685–695 / 705–711); *С. В. Дьячков* (Харьков) Фактория Чембало в системе генуэзских владений в Крыму XIV—XV вв.; *С. А. Кариков* (Харьков) Конфессиональные преобразования в аспекте формирования земельной государственности Саксонии XVI в.; *С. И. Лиман* (Харьков) История права германских племён в творчестве профессора Харьковского университета А. И. Палюмбецкого (1811–1897); *О. М. Луговий* (Одеса) Візантія та королівство Італія у X ст.; *М. В. Фомін* (Харків) Триконхінальні церкви візантійського Херсона, до проблеми походження та інтерпретації. *Н. А. Алексеенко* из Симферополя не удалось принять непосредственное участие в работе конференции, однако среди ее участников был распространен расширенный текст доклада «К истории византийского монашества (сфрагистический аспект)», с интересом принятый специалистами-участниками секции.

В рамках конференции были проведены научные экскурсии в Музей археологии ХНУ или Музей истории университета, которые вызвали живой интерес участников и гостей форума.

ЛИТЕРАТУРА

1. Кафедра історії стародавнього світу і середніх віків Харківського держуніверситету / Упорядник В. І. Кадеєв. — Харків, 1998. — 96 с.
2. Кафедра історії стародавнього світу і середніх віків Харківського національного університету. До 25-річчя заснування / Автор-укладач В. І. Кадеєв. — Харків: НМЦ «МД», 2003. — 136 с.
3. Кафедра истории древнего мира и средних веков Харьковского национального универ-

- ситета. 30 лет / Авторы-составители В. И. Кадеев, С. Б. Сорочан. — Харьков: «НТМТ», 2008. — 160 с.
4. Ручинская О. А., Сергеев И. П. Древняя история и античная археология в Харьковском университете // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. — 2015. — № 1145. — Серія «Історія». — Вип. 50. — С. 27–40.
 5. Сорочан С. Б., Домановский А. Н. Четверть века пути в средневековье: Медиевистика на историческом факультете Харьковского университета // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. — 2015. — № 1145. — Серія «Історія». — Вип. 50. — С. 41–58.
 6. Кафедра історії стародавнього світу і середніх віків Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна: бібліографічний покажчик / За ред. С. Б. Сорочана, С. В. Д'ячкова, А. М. Домановського. — Харків: ТОВ «НТМТ», 2018. — 132 с.
 7. История античного мира и средневековья в университетах Украины. К 40-летию кафедры истории древнего мира и средних веков ХНУ имени В. Н. Каразина. Тезисы докладов Международной научной конференции (Харьков, 25–26 октября 2018 г.) — Харьков: ООО «НТМТ», 2018. — 148 с.

Приложение 1

Монографии

Токарев А. Н. Становление официальной идеологии принципата императора Августа: монография / А. Н. Токарев. — Харьков: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2011. — 268 с.

Мартемьянов А. П. Общинные отношения в селах Нижней Мезии и Фракии в первых веках нашей эры: монография / А. П. Мартемьянов. — Харьков: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2012. — 224 с.

Сорочан С. Б. Византийский Херсон (вторая половина VI — первая половина X вв.). Очерки истории и культуры: часть 1–3 / С. Б. Сорочан. — Харьков; Москва: Русский Фонд Содействия Образованию и Науке, 2013. — Ч. 1. — 600 с.; Ч. 2. — 672 с.; Ч. 3. — 472 с.

Нетушил И. В. Очерк римских государственных древностей: в 2 т. Т. 1. Государственное устройство Рима до Августа: монография / И. В. Нетушил; сост. С. И. Посохов, И. П. Сергеев, А. Н. Токарев. — Харьков: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2014. — 704 с.

Нетушил И. В. Очерк римских государственных древностей: в 2 т. Т. 2: Государственное устройство Римской империи в эпоху принципата: монография / И. В. Нетушил; сост. О. А. Ручинская, И. П. Сергеев. — Харьков: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2016. — 404 с.

Могаричев Ю. М., Сазанов А. В., Сорочан С. Б. Крым в «хазарское» время (VIII — середина X вв.): вопросы истории и археологии / Ю. М. Могаричев, А. В. Сазанов, С. Б. Сорочан. — М.: Неолит, 2017. — 744 с.

Ручинская О. А. Культура и общество греческих городов Северного Причерноморья (VI в. до н. э. — IV в. н. э.). — Харьков: Майдан, 2017. — 286 с.

Котенко В. В. Поселення херсонської хори Маслини у Північно-Західній Тавриці: монографія. — Харьков: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. — 228 с.

Каріков С. А. Лютеранська конфесіоналізація в Саксонії в 1525–1580 рр.: Монографія. — Харків: ФОП Панов А. М., 2018. — 256 с.

Диссертации

2009

Латишева О. В. Християнська Церква та релігійне життя у візантійському Херсоні (VI—X ст.): Дис. ... канд. іст. наук (07.00.02 — всевітня історія) / Харківський нац. ун-т імені В. Н. Каразіна. — Харків, 2009 (науковий керівник С. Б. Сорочан).

2010

Лиман С. І. Середньовічні цивілізації Західної, Центральної та Південно-Східної Європи: досвід досліджень в українських землях Російської імперії (1804 — перша половина 1880-х рр.): Дис. ... докт. іст. наук (07.00.02 — всевітня історія) / Харківський нац. ун-т імені В. Н. Каразіна. — Харків, 2010 (науковий консультант С. Б. Сорочан).

Токарев А. М. Витоки та становлення офіційної ідеології принципату імператора Цезаря Августа: Дис. ... канд. іст. наук (07.00.02 — всевітня історія) / Харківський нац. ун-т імені В. Н. Каразіна. — Харків, 2010 (науковий керівник І. П. Сергєєв).

Фомін М. В. Поховальна традиція та обряд у візантійському Херсоні (IV—X ст.): Дис. ... канд. іст. наук (07.00.02 — всевітня історія) / Харківський нац. ун-т імені В. Н. Каразіна. — Харків, 2010 (науковий керівник С. Б. Сорочан).

2011

Акімов О. Б. Суспільство римської провінції Дакиї у II—III ст. н. е.: структура та соціальні відносини: Дис. ... канд. іст. наук (07.00.02 — всевітня історія) / Харківський нац. ун-т імені В. Н. Каразіна. — Харків, 2011 (науковий керівник О. П. Мартем'янов).

Селевко Ю. П. Соціально-правове та майнове становище жінок у Римській республіці (V—I ст. до н. е.): Дис. ... канд. іст. наук (07.00.02 — всевітня історія) / Харківський нац. ун-т імені В. Н. Каразіна. — Харків, 2011 (науковий керівник О. П. Мартем'янов).

2012

Михаліцин П. Є. Літературна спадщина Григорія Назіанзіна як ранньовізантійський культурно-історичний феномен (за матеріалами трагедії «Стражденний Христос»): Дис. ... канд. іст. наук (07.00.02 — всевітня історія) / Харківський нац. ун-т імені В. Н. Каразіна. — Харків, 2012 (науковий керівник С. Б. Сорочан).

Пастушенко А. О. Англійське каперство другої половини XVI століття: структури повсякдення: Дис. ... канд. іст. наук (07.00.02 — всевітня історія) / Харківський нац. ун-т імені В. Н. Каразіна. — Харків, 2012 (науковий керівник С. Б. Сорочан).

Янко А. А. Соціально-політична організація етрусків (VIII—III ст. до н. е.): Дис. ... канд. іст. наук (07.00.02 — всевітня історія) / Харківський нац. ун-т імені В. Н. Каразіна. — Харків, 2012 (науковий керівник І. П. Сергєєв).

2013

Грибанов Д. В. Поліс на ранньоспартокідівському Боспорі (438–303 рр. до н. е.): адміністративний та соціально-правовий устрій: Дис. ... канд. іст. наук (07.00.02 — всевітня історія) / Харківський нац. ун-т імені В. Н. Каразіна. — Харків, 2013 (науковий керівник О. А. Ручинська).

2015

Роменський О. О. Русь у зовнішній політиці Візантії в останній чверті X ст.: Дис. ... канд. іст. наук (07.00.02 — всевітня історія) / Харківський нац. ун-т імені В. Н. Каразіна. — Харків, 2015 (науковий керівник С. Б. Сорочан).

Сорочан К. С. Продовольство, сировина і реміснича продукція у Візантії IV—IX ст.: професійна спеціалізація у виробництві та торгівлі: Дис. ... канд. іст. наук (07.00.02 — всевітня історія) / Харківський нац. ун-т імені В. Н. Каразіна. — Харків, 2015 (науковий керівник І. П. Сергєєв).

2018

Пархоменко М. В. Повсякденне життя візантійського Херсонеса-Херсона (IV—X ст.): Дис. ... канд. іст. наук (07.00.02 — всесвітня історія) / Харківський нац. ун-т імені В. Н. Каразіна. — Харків, 2018 (*науковий керівник С. Б. Сорочан*).

Учебники и учебные пособия для высшей школы

Сорочан С. Б. Византия. Парадигмы быта, сознания и культуры: учебное пособие / С. Б. Сорочан. — Харьков: Майдан, 2011. — 952 с.

Дьячков С. В. История средневекового Востока: Программа курса, методические рекомендации, справочные материалы / С. В. Дьячков. 3-е изд., испр. и доп. — Харьков: ООО «НТМТ», 2011. — 104 с.

Войтович Л. В., Домановський А. М., Козак Н. Б., Лильо І. М., Мельник М. М., Сорочан С. Б., Файда О. В. Історія Візантії. Вступ до візантиністики / За ред. С. Б. Сорочана і Л. В. Войтовича. — Львів: Априорі, 2011. — 880 с.: іл.

Сорочан С. Б. Ремесло медиевиста. Основы научно-исследовательской работы: учебное пособие / С. Б. Сорочан. — Харьков: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2013. — 172 с.

Сергеев И. П. Государственные учреждения древних римлян: поздняя Республика и ранняя Империя : материалы к спецкурсу / И. П. Сергеев. — Харьков: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2013. — 312 с.

Дьячков С. В. История средневекового Востока: Конспект лекций / С. В. Дьячков. — Харьков: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2013. — 420 с.

Токарев А. Н. Методические указания к практическим занятиям по истории древней Греции / А. Н. Токарев. Харьков: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2015. 96 с.

Владимир (Швец), архимандрит, Сорочан С. Б. Введение в агиографию: учебное пособие / Владимир (Швец), архимандрит, С. Б. Сорочан. — Харьков: Майдан, 2015. — 264 с.

Сорочан С. Б. История культуры Европы. Средние века: курс лекций / С. Б. Сорочан. — Харьков: Майдан, 2017. — 396 с.

Дьячков С. В. История средневекового Востока: Программа курса, методические рекомендации, справочные материалы. 4-е изд., испр. и доп. — Харьков: ООО «НТМТ», 2017. — 128 с.

Мартем'янов О. П., Токарев А. М. Історія Стародавньої Греції та Стародавнього Риму: навчально-методичний посібник з підготовки студентів до поточного контролю знань / О. П. Мартем'янов, А. М. Токарев. — Харьков: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. — 72 с.

Сорочан С. Б. Ромейское царство. Книга для чтения по истории Византии: в 3 ч. / С. Б. Сорочан. — Харьков: Майдан, 2018. — Ч. 1. — 720 с.

Владимир (Швец), архимандрит, Сорочан С. Б. Введение в агиографию: учебное пособие / Владимир (Швец), архимандрит, С. Б. Сорочан. 2-е изд., испр. и доп. — Харьков: Майдан, 2018. — 368 с.

Учебники и учебные пособия для средней школы

Д'ячков С. В. Всесвітня історія : підручн. для 7 класу загальноосвіт. навч. закладів / С. В. Д'ячков. — Харків: «Ранок», 2015. — 224 с.

Дьячков С. В. Всемирная история: учебник для 7 класса общеобраз. учеб. заведения с обучением на русском языке / С. В. Д'ячков. — Харьков: «Ранок», 2015. — 224 с.

Д'ячков С. В. Всесвітня історія. Історія України. 7 клас: Зошит для поточного та тематичного контролю. — Харків: ТОВ «Видавничий дім Весна», 2015. 64 с. + 64 с.: вкладка: Зошит для поточного та тематичного контролю. Варіант 2 (Серія «Тест-контроль»).

Дьячков С. В., Литовченко С. Д. Всемирная история: учебник для 8 класса общеобразоват. учеб. заведений / С. В. Дьячков, С. Д. Литовченко. — Харьков: «Ранок», 2016. — 256 с.

Д'ячков С. В., Литовченко С. Д. Всесвітня історія: підручн. для 9 класу загальноосвіт. навч. закладів / С. В. Д'ячков, С. Д. Литовченко. — Харків: «Ранок», 2017. — 192 с.

Нартекс. Byzantina Ukrainensia

Могаричев Ю. М., Сазанов А. В., Саргсян Т. Э., Сорочан С. Б., Шапошников А. К. Жития епископов Херсонских в контексте истории Херсонеса Таврического. — Харьков: Антиква, 2012. — Т. 1. 416 с. (Нартекс. Byzantina Ukrainensia. Т. 1).

Ρωμαιοί: сборник статей к 60-летию проф. С. Б. Сорочана / [Сост. А. Н. Домановский]. Харьков: Майдан, 2013. — 596 с. (Нартекс. Byzantina Ukrainensia. Т. 2).

Оксфордское руководство по византистике / Ред. Э. Джеффрис, Дж. Хэлдон, Р. Кормак; пер. с англ. В. В. Швец; гл. ред. С. Б. Сорочан; ред. А. Н. Домановский, П. Е. Михалицын, А. Г. Чекаль. — Вып. 1. Харьков: Майдан, 2014. — 516 с. (Нартекс. Byzantina Ukrainensia. Т. 3).

Оксфордское руководство по византистике / Ред. Э. Джеффрис, Дж. Хэлдон, Р. Кормак; пер. с англ. В. В. Швец; гл. ред.: С. Б. Сорочан; ред. А. Н. Домановский, П. Е. Михалицын, А. Г. Чекаль, А. А. Роменский; пер. и адапт. указателя А. Н. Домановский. — Вып. 2. Харьков: Майдан, 2015. — 604 с. (Нартекс. Byzantina Ukrainensia. Т. 4).

Роменский А. А. Империя ромеев и «тавроскифы». Очерки русско-византийских отношений последней четверти X в. — Харьков: Майдан, 2017. — 340 с. (Нартекс. Byzantina Ukrainensia. Т. 5).

Внесерийные тематические сборники

Валерия Александровна Латышева. Маслины — античное поселение в Северо-Западном Крыму: Статьи и воспоминания / Сост. А. П. Мартемьянов, А. Н. Токарев; отв. ред. А. П. Мартемьянов. — Харьков: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2010. — 176 с.

Голубкин Юрий Алексеевич. Исследования о Мартине Лютере: Статьи и воспоминания / Сост. А. Н. Токарев, С. А. Кариков; отв. ред. С. Б. Сорочан. — Харьков: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2011. — 192 с.

Владимир Иванович Кадеев. Воспоминания / В. И. Кадеев. — Харьков: ООО «НТМТ», 2013. — 144 с.

Археологической экспедиции «Чембало» 15 лет. Буклет / Авт.-сост. С. Дьячков. — Харьков, 2015.

«Візантіїщина»: візантійський цивілізаційний спадок у Центрально-Східній Європі / За ред. А. Домановського, О. Файди; уклад. М. Домановська. — Харків: Майдан, 2018. — 332 с.

«Византийская мозаика»

Сборник публичных лекций

«Византийская мозаика»: Сборник публичных лекций Эллино-византийского лектория при Свято-Пантелеимоновском храме / Ред. проф. С. Б. Сорочан; сост. А. Н. Домановский. — Харьков: Майдан, 2013. — 232 с. (Нартекс. Byzantina Ukrainensia. Supplementum 1).

«Византийская мозаика»: Сборник публичных лекций Эллино-византийского лектория при Свято-Пантелеимоновском храме / Ред. проф. С. Б. Сорочан; сост. А. Н. Домановский. — Вып. 2. — Харьков: Майдан, 2014. — 244 с. (Нартекс. Byzantina Ukrainensia. Supplementum 2).

«Византийская мозаика»: Сборник публичных лекций Эллино-византийского лектория при Свято-Пантелеимоновском храме / Ред. проф. С. Б. Сорочан; сост. А. Н. Домановский. — Вып. 3. — Харьков: Майдан, 2015. — 308 с. (Нартекс. Byzantina Ukrainensia. Supplementum 3).

«Византийская мозаика»: Сборник публичных лекций Эллино-византийского лектория при Свято-Пантелеимоновском храме / Ред. проф. С. Б. Сорочан; сост. А. Н. Домановский. — Вып. 4. — Харьков: Майдан, 2016. — 270 с. (Нартекс. Byzantina Ukrainensia. Supplementum 4).

«Византийская мозаика»: Сборник публичных лекций Эллино-византийского лектория при Свято-Пантелеимоновском храме / Ред. проф. С. Б. Сорочан; сост. А. Н. Домановский. — Вып. 5. — Харьков: Майдан, 2017. — 288 с. (Нартекс. Byzantina Ukrainensia. Supplementum 5).

«Византийская мозаика»: Сборник публичных лекций Эллино-византийского лектория при Свято-Пантелеимоновском храме / Ред. проф. С. Б. Сорочан; сост. А. Н. Домановский. — Вып. 6. — Харьков: Майдан, 2018. — 236 с. (Нартекс. Byzantina Ukrainensia. Supplementum 6).

Библиографические указатели

Владимир Иванович Кадеев — исследователь Херсонеса: Классическая археология Украины / Под ред. С. Дьячкова. — Харьков: Раритеты Украины, 2012. — 24 с.

Сергей Борисович Сорочан — профессор Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина: биобиблиогр. указ. / Сост., вступ. ст. А. Н. Домановский; библиогр. ред. С. Р. Марченко. — Харьков: ХНУ имени В. Н. Каразина, 2013. — 92 с.

Византиністика у Харківському університеті (середина ХІХ — початок ХХІ ст.): бібліогр. покажч. / уклад., вступ. ст. М. Є. Домановська, А. М. Домановський; бібліогр. ред. С. Р. Марченко. — Харків: Майдан, 2017. — 158 с.

Научно-популярные издания

Лшцарі Дикого поля. Плугом і мушкетом. Український шлях до Чорного моря / Колектив авторів: О. Бачинська, А. Домановський, В. Грибовський та ін. — Харків: КСД, 2016. — 352 с.

Домановский А. Н. Загадки истории. Византия / А. Н. Домановский. — Харьков: Фолио, 2016. — 379 с.

Домановский А. Н. Загадки истории. Крымское ханство / А. Н. Домановский. — Харьков: Фолио, 2017. — 378 с.

Домановский А. Н. Загадки истории. Междуречье / А. Н. Домановский. — Харьков: Фолио, 2018. — 379 с.

Сборники студенческого научного общества кафедры

Честь и бесчестье ad Fontes. Сборник докладов круглого стола СНО кафедры истории древнего мира и средних веков ХНУ имени В. Н. Каразина, 27 марта 2015 г. / Сост., редактор О. А. Ручинская. — Харьков: Майдан, 2015. — 62 с.

Социокультурные факторы во внутренней и внешней политике государств древнего мира и средних веков. Сборник материалов научного семинара молодых ученых кафедры истории древнего мира и средних веков ХНУ имени В. Н. Каразина, 25 марта 2016 г. / Сост., редактор О. А. Ручинская. — Харьков: Майдан, 2016. — 108 с.

Религия в мире и войне (эпоха античности и средневековья). Сборник материалов научного семинара молодых ученых кафедры истории древнего мира и средних веков ХНУ имени В. Н. Каразина, 24 февраля 2017 г. / Сост., редактор О. А. Ручинская. — Харьков: Майдан, 2017. — 98 с.

Приложение 2

- Древности–2009.* Харьковский историко-археологический ежегодник. — Вып. 8. — Харьков: ООО «НТМТ», 2009. — 327 с.
- Древности–2010.* Харьковский историко-археологический ежегодник. — Вып. 9. — Харьков: ООО «НТМТ», 2010. — 394 с.
- Древности–2011.* Харьковский историко-археологический ежегодник. — Вып. 10. — Харьков: ООО «НТМТ», 2011. — 418 с.
- Древности–2012.* Харьковский историко-археологический ежегодник. — Вып. 11. — Харьков: ООО «НТМТ», 2012. — 392 с.
- Древности–2013.* Харьковский историко-археологический ежегодник. — Вып. 12. — Харьков: ООО «НТМТ», 2013. — 377 с.
- Древности–2014–2015.* Харьковский историко-археологический ежегодник. — Вып. 13. — Харьков: ООО «НТМТ», 2015. — 390 с.
- Древности–2016.* Харьковский историко-археологический ежегодник. — Вып. 14. — Харьков: ООО «НТМТ», 2016. — 248 с.
- Древности–2017.* Харьковский историко-археологический ежегодник. — Вып. 15. — Харьков: ООО «НТМТ», 2017. — 248 с.

Приложение 3

- Проблемы истории и археологии Украины:* Материалы VII Международной научной конференции (Харьков, 28–29 октября 2010 г.). — Харьков, 2010. — 96 с.
- Проблемы истории и археологии Украины.* Материалы VIII Международной научной конференции. 9–10 ноября 2012 года — Харьков, 2012. — 100 с.
- Проблемы истории и археологии Украины.* Материалы IX Международной научной конференции. 30–31 октября 2014 года — Харьков, 2014. — 84 с.
- Проблемы истории и археологии Украины:* Материалы X Международной научной конференции, посвященной 125-летию профессора К. Э. Гриневича (Харьков, 4–5 ноября 2016 г.). Харьков: ООО «НТМТ», 2016. — 80 с.
- LAUREA I.* Античный мир и Средние века: Чтения памяти профессора Владимира Ивановича Кадеева. Материалы. Харьков: ООО «НТМТ», 2015. — 212 с.
- LAUREA II.* Античный мир и Средние века: Чтения памяти профессора Владимира Ивановича Кадеева, к 90-летию со дня рождения. Материалы. Харьков: ООО «НТМТ», 2017. — 180 с.

Резюме

Домановський А. М., Д'ячков С. В. Міжнародна наукова конференція «Історія античного світу та середньовіччя в університетах України. До 40-ліття кафедри історії стародавнього світу та середніх віків Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна» (25–26 жовтня 2018 р.)

Стаття, присвячена 40-літтю кафедри історії стародавнього світу та середніх віків Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, висвітлює основні досягнення і результати науково-педагогічної творчості викладачів кафедри в останнє десятиліття її історії (2009–2018). Цей період діяльності співробітників кафедри характеризується активною науково-методичною роботою, успішним захистом дисертацій з історії античності, Середніх віків та візантиністики. Викладачі кафедри стали авторами кількох фундаментальних монографій, навчальних, навчально-методичних праць, укладачами збірок наукових статей. Впродовж зазначеного періоду науково-педагогічний склад кафедри брав діяльну участь у роботі Харківського обласного історико-археологічного товариства (ХІАТ). Викладачі кафедри є постійними авторами щорічника «Старожитності», належать до складу його редакційної колегії. У межах традиційних міжнародних наукових конференцій ХІАТ «Проблеми історії та археології України»

кафедра забезпечувала роботу кількох наукових секцій, присвячених дослідженням у сфері стародавньої, середньовічної історії та археології. Також з 2015 р. кафедра проводить наукові читання «LAUREA», присвячені пам'яті засновника кафедри В. І. Кадєєва.

У статті наведено програму міжнародної наукової конференції «Історія античного світу і середньовіччя в університетах України», присвяченої 40-річчю кафедри. У межах конференції працювали секції «Історія та культура античного світу» і «Проблеми історії західноєвропейського середньовіччя та Візантії», а також відбувся круглий стіл «Викладання історії античного світу та середньовіччя в освітньому просторі України».

Публікація містить довідкову інформацію про науково-видавничу діяльність кафедри впродовж 2009–2018 рр.

Ключові слова: кафедра історії стародавнього світу та середніх віків, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, антикознавство, медієвістика, візантиністика, «LAUREA», конференція «Історія античного світу та середньовіччя в університетах України».

Summary

A. Domanovskyi, S. Dyachkov. International scientific conference "History of the Ancient World and the Middle Ages in the Universities of Ukraine. To the 40th anniversary Ancient and Medieval History Department V. N. Karazin Kharkiv National University" (October 25–26, 2018)

The article is dedicated to the 40th anniversary of Ancient and Medieval History Department of V. N. Karazin Kharkiv National University. It displays the main results of the scientific and pedagogical activities of the department's professors during last decade of its history (2009–2018). This period of the department's staff activity is characterized by productive scientific and methodological work, successful defense of dissertations on Ancient, Medieval and Byzantine studies. The professors of the department edited several monographs, educational and methodical publications for higher and secondary schools of Ukraine, a number of popular scientific publications, scientific articles collections. During this period, the scientific and pedagogical staff of the department actively participated in the work of the Kharkiv Regional Historical and Archaeological Society (KhIAO). The department's professors are regular authors of the yearbook "Antiquities" and members of its editorial board. Within the framework of traditional international scientific conferences of KhIAO "Problems of History and Archaeology of Ukraine", the department provides the work of several scientific sections devoted to ancient and medieval history and archaeology. Since 2015 the department has been conducting scientific readings "LAUREA" dedicated to the memory of the founder of the department, Professor V. I. Kadeev.

The article presents the program of the International Scientific Conference "History of the Ancient World and the Middle Ages in the Universities of Ukraine" organized for the 40th anniversary of the Department. Within the framework of the conference the sections "History and Culture ancient world" and "Problems of the history of the Western European Middle Ages and Byzantium" worked, as well as a round table "Teaching of the History of the Ancient World and the Middle Ages in the educational space of Ukraine".

The publication contains reference information on the scientific and publishing activities of the department in 2009–2018.

Key words: Ancient and Medieval History Department, V. N. Karazin Kharkiv National University, Ancient studies, Medieval studies, Byzantine studies, conference «History of the Ancient World and the Middle Ages in the Universities of Ukraine».

